3-a Jaro. N-o 138 APERAS SEMAJNE 21. Majo 1927

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanty | SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

LA TEKNIKA PROGRESO ESTAS NEHALTIGEBLA

La maŝindetruantoj

Ĉu vi konas la historion de la ŝpinmaŝino?..

En jaro 1767 malriĉa angla ŝpinisto, James Hargreaves (Ĝems Hargrivs) post multaj malfacilaj studoj kaj senfruktaj provoj, sukcesis fine konstrui la unuan uzeblan ŝpinmaŝinon. Tiu ĉi maŝino, al kiu li donis la nomon de sia filino "Jenny", malgraŭ sia malperfekteco, povis produkti multfoje pli da ŝpinaĵo ol la antaŭaj manŝpiniloj; unu laboristo povis per ĝi plenumi la laboron de dek manŝpinistoj. Kaj la manŝpinistoj tion bone komprenis. Ili vidis jam antaŭ si la minacan ombron de senlaboreco, la kruelan vizaĝon de mizero kaj malsato, kaj ili detruis "Jenny". La malfeliĉa eltrovisto mortis malriĉa kaj malbenita de siaj kunfratoj-laboruloj.

En 1769 Richard Arkwright (Riĉad Akrajt), angla razisto, komencis tre malzorge pritraktadi la hararon de siaj klientoj... Ĉiuj liaj pensoj estis direktataj al unusola celo: perfektigi la maŝinon de Hargreavs. Sed ankaŭ ĉi tiu eltrovisto devis subiĝi al la malfeliĉa sorto de sia antaŭulo. La klientaro iom post iom forlasis lin, lia edzino, ne dezirante plu toleri mizeron, piede disrompis lian maŝinon kaj forlasis lin kun sia infano. Li ne cedis tamen en la lukto, rekonstruis la maŝinon... kaj denove la ŝpinlaboristoj detruis ĝin. Lin mem ili volis dronigi en Tamizo kaj nur hazarde li sukcesis forkuri en urbon Nottingam, kie riĉa bankisto Strutt helpis lin. En la fino de la sama jaro Arkwright'aj maŝinoj jam estis industrie uzataj, la eltrovisto fariĝis riĉa kaj eĉ nobeligita de la reĝo. Kaj nun, dank' al Arkwright la ŝpinindustrio fariĝis grandega kaj gravega industri-branĉo.

* * *

La laboristoj, kiel oni vidas, detruadis la maŝinojn, kiuj minacadis ilin per senlaboreco. La du donitaj ekzemploj, prenitaj nur el unu industrifako, estas nur unuj el multegaj. Preskaŭ neniam anstataŭado de laborista forto, de karnaj brakoj per brakoj el ŝtalo, okazadis sen energia kontraŭstaro flanke de la laboristoj.

Ne temas nur pri estintaj tempoj. Jen kion mi legas en lasta bulteno de SAT-Informservo:

Maŝinatakantoj en Ĉeĥoslovakio

Miloble kolektiĝis la vitrolaboristoj el la Iser-montaro kaj komune atakis, disrompis novinventitajn vitromaŝinojn. Sed aperis ĉeĥaj ĝendarmoj kaj "restarigis la ordon". Jam depost jarcentoj en koncernaj lokoj ekzistas t. n. vitro-hejmindustrio. La fabrikado de la vitraĵoj estas kvazaŭ arto de la tiea loĝantaro. Kaj nun oni provis enkonduki maŝinojn; ĉiu maŝino fabrikas tiom en unu tago, kiom laboristo kun sia familio nur povas fabriki en semajnoj ja eĉ en monatoj. Per la enkonduko de la maŝinoj la loĝantaro de kelkaj lokoj estas kondamnita al daŭra senlaboreco; la vitraj-artistoj ja faris ĉiam la saman laboron kaj efektive ne povas nun lerni novan metion. Do, loĝantoj de tutaj distriktoj de Bohemio vidas antaŭ si mizeregon, senlaborecon kaj morton pro malsato.

Tiel estis, tiel estas kaj eble ankaŭ estos tiel. Almenaŭ la konata franca verkisto Claude Farrère (Klod Farer) priskribas, en sia fantazia romano *"Les condamnés à mort"* (La kondamnitaj al morto), la momenton, kiam la maŝino, la "ŝtala homo", tute senbezonigos laboristan forton plene anstataŭante ĝin. La laboristoj estas detruontaj la "ŝtalajn homojn", sed la fabrikposedantoj mortigas la laboristojn per iu maŝino neniganta ĉiun vivantan materion. Fina triumfo de l' maŝino!.. Claude Farrère bone formulis en sia romano la problemon de l' maŝino. Liaj konkludoj estas tamen eraraj.

* * *

Ĉu la laboruloj defendu sin per detruado de maŝinoj? Ĉu tio iel helpos ilin? Ni vidis jam, ke la maŝino similas mitan beston, sur kiu aperadis sep kapoj anstataŭ unu forhakita. La teknika progreso ne estas haltigebla. Anstataŭ unu detruita maŝino estos konstruitaj cent novaj.

Se la anglaj ŝpinistoj en XVIII. jc. ne konsciis ankoraŭ la nepran kaj neeviteblan estiĝon de kapitalisma sociordo, la nuna proleto devas bone kompreni la teorion de Marks, laŭ kiu la vojo al la socialismo iras tra kapitalismon. Plirapidigi la disvolviĝon de kapitalisma sociordo, akceli la estiĝon de internaj kontraŭaĵoj en ĝi, — jen estas la tasko de klaskonscia proleto! Kaj ne per detruado de maŝinoj oni atingos la finan venkon de Proletaro.

Ni ne forgesu, ke ĉiu nova maŝino, pligrandigante la produktkapablon de laboristo, ebligas al li produkti dum malpli longa tempo la saman kvanton da aĵoj. Sekve ne detrui oni devas la novaperintan maŝinon, sed saluti ĝian aperon, postulante *malgrandigon de labora tempo.*

Se laboro antaŭe postulinta 8 horojn, kun nova maŝino necesigos nur 7 horojn, oni postulu sephoran labortagon. Kaj kiam ni atingos fine la socialismon, la necesa labortago estos eble nur unuhora, tioman perfektecon tiam havas la maŝinoj. Kaj tiam la homo fariĝos ne sklavo de laboro, sed mastro de l' maŝino. *Opi.*

Blanka teroro furiozas en Jugoslavio

Jugoslavio estas inter tiuj ŝtatoj, kie blanka teroro triumfas, kie plej malgranda movado de laborista klaso estas sufokigata per plej kruelaj metodoj. La Laborista klaso estas senrajtigita eĉ de la plej malgranda "demokrata" libereco ĝi rajtas nur donadi profiton al siaj ekspluatistoj.

Karceroj en la tuta lando estas plenaj da niaj plej bonaj batalantoj, kiuj estas kondamnitaj nur pro tio, ke ili volis plibonigi vivon de tiuj, kiuj ĉion produktas kaj nenion posedas.

De 1918 (de kiam estas "liberigita" ĉi tiu ŝtato) ĝis komenco de 1926, la statistiko de klasbatalo estas jena:

15 politikaj mortpunoj
300 politikaj mortigoj publikaj kaj sekretaj
21 500 politikaj arestoj
2 500 politikaj emigrintoj.

Nur en Ĥorvatio 8 niaj K-doj, kiuj troviĝas en karceroj, estas entute kondamnitaj je 142½ jaroj, do ĉiu proksimume je 18 jaroj da karcero.

Oni kalkulas, ke nuntempe en Jugoslavaj karceroj troviĝas 600 politikaj malliberuloj.

Kvankam tiuj ciferoj ne estas kompletaj, ili tamen proksimume montras la burĝan "demokratecon" en ĉi tiu lando.

Vivo de tiuj herooj de klasbatalo estas terura, ĉar ili en karcero vivas pli malbone ol iu ajn simpla krimulo.

Komence de aprilo en karcero de Mitrovica 7 niaj K-doj kondamnitaj je malliberejo pro komunismo estis devigitaj, por pli bonigi sian mizeran situacion, komenci strikon per malsato. Samtempe ili sendis leteron al ministro de justeco postulante plibonigon de sia vivo kaj ke oni agu kun ili kiel ordonas leĝo. Pasis 13 tagoj de tiu tempo kaj poste la tuta burĝa gazetaro eksilentis pri tio. Nuntempe (23. IV.) oni ne scias kio okazas kun tiuj K-doj, neniu scias ĉu ili vivas ankoraŭ. Kelkan tempon post tio en V. Bečkerek 13 niaj K-doj komencis ankaŭ strikon per malsato, ĉar oni ilin tenas en karcero jam du monatojn sen ia ajn klarigo.

Por ke alilanda K-daro vidu kiel vivas en jugoslavaj karceroj politika arestito, mi donos kelkajn citaĵojn al la letero adresita al la ministro de justeco.

"Efektive ni troviĝas en pli malbonaj kondiĉoj, ol simplaj krimuloj, kaj en kelkaj aferoj ni devas envii la sorton de iu ŝtelisto aŭ mortigisto."

"Dum kvin jaroj ambaŭ Cipuŝeviĉ troviĝas en *izoligaj karceroj*, preskaŭ kvin jarojn pasigis tie Lajoŝ Ĉaki, jam pli ol tri jarojn tie troviĝas Milutin Rajiĉ."

12 000 000 da sklavoj en ĝendarma Jugoslavio

Oni scias ja, ke en izoligajn ĉelojn oni sendas ĝenerale nur por kelkaj tagoj. Tamen la politikaj malliberuloj dum jaroj troviĝas tie...

"Milutin Rajiĉ kaj Spasoje Stejiĉ estas nun nerve malsanaj kaj pli taŭga loko por ili estus nervmalsanulejo."

"Cipuŝeviĉ kaj lia onklo malliberas jam naŭ jarojn el kiuj dum 4½ jaroj unu el ili estis *enkatenigita*."

"Ĉaki portas katenojn 4 jarojn, Stejiĉ jam 5 jarojn."

"...ne pli ol unu letero kaj unu vizito ĉiudumonate estas permesataj al politikaj malliberuloj, dum la simplaj krimuloj ĝuas tiurilate plej larĝan liberecon."

Se oni legas "16 jarojn en Siberio" kaj komparas la situacion de politikaj arestitoj en cara Rusio kun tiu de la jugoslavaj malliberuloj, ŝajnas ke eĉ la cara reĝimo estis pli milda, ol la jugoslava "demokrateco".

Protestu, ĉiulandaj K-doj, protestu per paroladoj kaj per gazetoj. Helpu al ni rompi la katenojn!

BuBo, Zagreb.

P. S. K-doj! En la nomo de K-doj el Jugoslavio vi estas petataj traduki ĉi artikolon kaj presigi ĝin. Ĉiuj sciu kiel aspektas la hipokrita registaro de Jugoslavio.

Unu ekzempleron de gazeto en kiu ĝi aperos sendu al SAT-administracio kun mencio: "Por BuBo".

Pli da virinoj ol da viroj...

8 665 000 germaniaj virinoj, havantaj pli ol 20 jarojn estas senedzecaj

La aprila kajero de la revuo "La nova generacio" enhavas artikolon de D-ro *Hans Saerting* pri la supernombro de virinoj kaj senedzeco en Germanio, kiu donas interesan materialon. Antaŭ la milito la hommombrado en la jaro 1910 montris, ke je 1000 viroj estas 1029 virinoj. Tiu supernombro estis siatempe ekonomie ne tiom grava, ĉar ĝi preskaŭ ekskluzive konsistis el la aĝogrupoj de pli ol 45 jaroj. Sole en la aĝo de 50 ĝis 60 jaroj, ĉe la nombroproporcio de 2 265 000 viroj je 2 535 000 virinoj, estis virina supernombro de 270 000. Ĉe la ekonomie plej gravaj aĝogrupoj de 20 ĝis 45 jaroj ekvilibris la nombroj de viroj kaj virinoj. *En la aĝo de 20 ĝis 25 jaroj eĉ plimultis la viroj.*

La mondmilito ege pliprofundigis la malproporcion. Laŭ la rezulto de la homnombrado de 16. VI. 1925 la loĝantaro de Germanio egalas 62 470 000 personojn, el tiu nombro 30 120 000 viroj kaj 32 350 000 virinoj. Estas do nun je 2 230 000 pli da virinoj, do nombro kiu estas multfoje pli granda ol antaŭ la milito. Krom tio ĉi supernombro dispartiĝas je ĉiuj aĝogrupoj kaj estas granda unuavice ĉe tiuj, kiujn oni konsideras ĉe la geedziĝoj t. e. en aĝo de 20 ĝis 45 jaroj. El 23 490 000 personoj de tiu aĝo estas 10 875 000 viroj kaj 12 615 000 virinoj; sekve la virinoj plimultas je 1 740 000, tiel ke je 1000 viroj de tiu aĝo estas 1 160 virinoj. Krom tio tiu statistiko montras ankaŭ, ke el tiuj menciitaj 10 875 000 viroj pli ol 4 750 000, preskaŭ 44% restas senedzecaj!

Pli granda estas la laŭnombra diferenco en la aĝo de 30 ĝis 35 jaroj. En la tutnombro de 4 300 000 personoj de tiu aĝo troviĝas 2 451 000 virinoj kaj nur 1 849 000 viroj, tiel ke la virina supernombro estas 602 000, sekve je 1000 viroj en aĝo de 30 ĝis 35 jaroj oni kalkulas 1325 virinojn.

El tiuj 12 615 000 virinoj en aĝo de 20 ĝis 45 jaroj estas 5 300 000 ne edziniĝintaj; el 1000 edziniĝmaturaj virinoj estas pli ol 420 senedzecaj! Alkalkulante la fraŭlinajn, vidviniĝintajn, kaj eksedziniĝintajn virinojn pli ol 45-jarajn ni trovas, ke la statistika resumo de la senedzecaj virinoj, havantaj pli ol 20 jarojn, montras al ni la majestan nombron de 8 665 000.

Tradukis *Rolo.*

TAGO EL MIA VIVO

Jen tago el la vivo de "rabfakano" (studento de laborista fakultato) el Ivanovo-Voznesensk. Tiu ĉi studento ne estas plu juna. La cara registaro ne ebligis verŝajne al li lernadon; li komencis frue la panakiran laboron. Sed nun ankaŭ li povas profiti la lumon de scienco. Kaj legante lian simplan rakonton vi vidos kiel lia tago estas dividita inter lernado kaj sociutila laboro.

Mi estas 34-jara. Mi laboras en la biblioteko de la laborista klubo kaj mi lernas en la Laborista Fakultato de la loka Politeknika Instituto.

La urbo Ivanovo-Voznesensk, en kiu mi loĝas, estas granda teksaĵindustria centro ofte nomata "Ruĝa Manchester"[1]) Ĝi havas 300 000 loĝantojn.

Mia familio konsistas el mia edzino kaj la du infanoj: filo kaj filino. Ni loĝas kvarope en malgranda dometo (4×6 metroj).

La dometo havas nur unu ĉambron dividitan per maldika muro je kuirejo kaj propradire ĉambro. En ĉi lasta staras la litoj, tablo kaj kvar seĝoj. La dometo estas jam malnova kaj putriĝanta. Estas en ĝi tri fenestroj flanke de la korto, kiu estas malpura kaj malbonodora.

Mia tago pasas nun jenmaniere. Ĉiumatene mi vekiĝas je la 8-a. Jam de la 7-a horo mia edzino ekbruligas la fornon preparante por mi teon kaj matenmanĝon. Trinkinte kaj manĝinte mi foriras je la 8,30 h. la lernejon. La lecionoj komenciĝas je la 9-a. Mi estas studento de la III-a kurso. Dum la tago okazas ses 45-minutaj lecionoj. Mi studas jenajn objektojn:

1. Matematiko (algebro, trigonometrio, mekaniko kaj fiziko); 2. Kemio; 3. Teorio de evoluo; 4. Politika ekonomio; 5. Historio de la klasbatalo kaj de la komunista partio; 6. Literaturo.

Ĉiuj lecionoj estas tre interesaj, ĉar la instruado en Sovetio estas libera.

[1]) Manchester (elparolu Menĉester) plej granda teksaĵindustria urbo en Anglio.

Post du monatoj mi finos mian studadon ĉi tie kaj transiros la Laboristan Universitaton.

La lecionoj finiĝas je la 2,30 h. kaj mi iras hejmen kie post 15 minutoj mi tagmanĝas kun mia filo. Dum tiu tempo mia edzino laboras en granda teksaĵfabriko kiel servistino en la fabrika kontoro kaj la filino laboras en alia granda fabriko kiel teksistino.

Je la 3,15 h. mi iras trian teksaĵfabrikon kie mi laboras kiel bibliotekisto.

K-do N. I. Ŝumarin (Iv.-Voznesensk, Sovetunio)

La biblioteko en kiu mi laboras, estas en la fabrika korto apud la laborista klubo. Krom mi en la biblioteko laboras ankoraŭ bibliotekistino disdonanta la librojn de la 11-a ĝis la 5-a. Mi laboras de la 3,30 h. ĝis la 9,30 h. La biblioteko havas 7000 librojn, kaj 1100 legantojn. Ĝin vizitas ĉiutage 100—150 personoj. Al ĉiuj la libroj estas senpage donataj hejmen.

Vespere post la laborfino mi iras kunvenon, ĉu partian (mi estas ano de la Komunista Partio), ĉu profesian (kie mi partoprenas diskutadon pri metodoj de biblioteklaboro, pri interesoj de la legantaro, pri novaj libroj ktp.)

Mi vizitas ĉiumonate du partiajn kunvenojn, du profesiajn kaj kvar kunven-

Dometo neluksa . . . sed loĝebla.

ojn de la loka fako de Sovetlanda Esperantista Unuiĝo kie mi babilas esperante kaj legas ricevitajn librojn kaj leterojn.

Dum aliaj vesperoj mi legas librojn kaj ĵurnalojn hejme. Je la 11-a—12-a mi enlitiĝas.

Dimanĉe mi ne laboras, sed promenas kun mia edzino kaj iras teatron aŭ kinematografon.

Mia filino estas komsomolanino kaj sportanino. La filo estas "Oktobrano" (ano de infana organizaĵo). Li vizitas klubon kie li ludas, kantas kaj rigardas kinematografajn aŭ teatrajn porinfanajn prezentadojn.

N. I. Ŝumarin (5618).

EL RUMANIO

La tutmonda Proletaro aŭdu pri siaj subpremitaj fratoj el "demokrata" Rumanio. Oni scias, ke simile je siaj pli grandaj latinfratinoj: Mussolini-a Italio kaj Rivero-a Hispanio, Rumanio estas regata de registaro plejparte konsistanta el generaloj kaj prezidata de generalo Averesku — rumana, marioneta Mussolini, servisto de la granda kapitalo.

La multe suferinta rumana Laboristaro devas toleri ne nur la "leĝan" blankan teroron de la demokrata registaro — esprimanta la "popolan" volon — sed ankaŭ la nigran teroron de la organizataj faŝistaj bandoj. Kaj, honte! tiuj bandoj estas organizoj de la universitatanoj — plejparte senkonsciaj prolet- kaj kamparan-idoj. La registaro provokas la momenton, kiam ĝi povos ĵeti tiujn sangavidajn rabistojn kontraŭ la malbone organizita Laboristaro.

Antaŭ monato okazis la proceso de iu K-do antaŭ la milita juĝantaro (ekzistas ja esceptaj leĝoj por la publika "defendo"!). Kiel atestanto inter aliaj, estis vokita K-do Marcel Cachin (Marsel Kaŝen). Nia "naciema" studentaro publikigis manifeston vokantan la bataleman kolegaron antaŭen aliri K-don Cachin'on kaj akcepti lin "inde je rumanianoj".

La Laboristaro organizita en *Unuigaj Sindikatoj* (ne flavaj!) decidis simpatie manifesti je la alveno de sia francia K-do kaj se necesus — lin defendi per propra sia "korpo". Ambaŭ partioj vane atendadis K-don Cachin, ĉar li ne estis enlasita Rumanion.

Jen la provokeco de la registaro: du tagojn antaŭe ĝi jam sciis, ke Cachin ne plu venos; ĝi tamen ne anoncis tion! Estas ja evidente, ke ĝi deziris novajn laboristprocesojn, novajn milojn da tagoj de malliberejo por la laboristoj.

Jen bildofakto: soldatoj fikse tenas laboriston. Samtempe la studentoj lin batas ĝis la sango abunde elfluas, ĝis li estas preskaŭ mortanta. La ribelulo — "la komunisto" — estas malliberigita.

Alia fakto: jen sangokovrita laboristo apenaŭ starpova. Soldatoj lin tenas kaj prokuroro postulas liajn dokumentojn. Laboristo!... en malliberejon!

Tiel senkompate estis turmentata de la studentaj bandoj la malgranda laborista grupo. 75 laboristoj estis malliberigitaj. La sekvantan tagon 5—6 neĉeestintoj estis ankaŭ arestitaj kiel... moralkaŭzintoj de la malordo. Studentoj arestitaj estis nur 2—3, sed ili estis preskaŭ tuj liberigitaj. Iu el tiuj baldaŭaj regantoj de "feliĉa" Rumanio deklaris, ke al li la sorto ordonis, ke li mortigu Cachin'on!

Epilogo: 24 laboristoj estis kondamnitaj pro "provoko al malordo".

Antaŭ la kondamno de la laboristoj, studenta malplimulto konsistanta el he-

breoj, komunistoj kaj aliaj "fremduloj" eliris kun protest-manifesto kondamnanta la sovaĝajn, mortigemajn agojn de sia kolegaro. El tio rezultis nova proceso kaj pliaj kondamnitoj.

Ĉiutage la "ordemaj" studentoj "juĝas" propramaniere hebreojn kaj bolŝevikojn kaj ĉiutage la ministro por *Interno* asertas, ke ordo regas en Rumanio kaj ankaŭ konkordo inter la diversaj naciaj loĝantoj en tiu nova Aŭstro-Hungaria monarkio de la Balkanoj.

Oni scias, ke post la granda milito Rumanio atingis miljaran idealon sian — la "unuecon", t. e. ke ĝi subpremas 7 000 000 alinacianojn (el 15 000 000-a loĝantaro): hungaroj, hebreoj, rusoj, germanoj, bulgaroj, turkoj k. a.

Hungaroj kaj germanoj loĝantaj en Transsilvanio estas rilate pli "milde" regataj, kaŭze de iliaj fortaj politikaj kaj ekonomiaj organizoj.

La aliaj nacioj — ve al ili! Ili ne havas "defendulojn". La rusoj? Dorse ili havas Sovet-Union, sed ĝi ne estas rekonita, nek ano de la "Ligo de Nacioj". Hebreoj? Ili eĉ patrion ne havas! Bulgaroj? Turkoj? Ili estas balkanaj barbaroj! Por ili ekstermigo!

Ĝenerale la politika kaj ekonomia stato de la malplimultoj en Besarabio kaj Dobruĝo kaj la speciala ekonomia stato de la duonsklava rumana kamparano ne povas esti bone elmontrata en nur unu artikolo. Pri ĉi tiuj temoj mi intencas aparte kaj dokumente sciigi per venonta raporto.

La K-doj rilatantaj kun Balkana Federacio, kies sidejo estas en Wien, estas petataj konigi la faktojn rilate al Rumanio kaj speciale al Besarabio kaj Dobruĝo al ĉi tiu interbalkana proleta organizo. Alimaniere oni preskaŭ ne povas rilati kun la federacio. *Sennaciano.*

TIEL ONI FESTAS EN LABORULA RESPUBLIKO

Dum cara reĝimo Rusio festis naskiĝon, reviviĝon ktp. de neniam ekzistanta Dio aŭ naskiĝon de same malutila caro. Ambaŭ festojn la popolo partoprenis nur pasive, ripozante de pezlaborado. Dum la festoj oficistoj (superaj) ricevadis donacojn ... ordenojn kaj similajn ludilaĉojn. La popolo ricevadis iafoje brandon kiel stultigilon kaj morton ... memoru Ĥodinka'on dum kronado de la lasta caro. Ne festantaj aktivuloj ricevadis arestojn, juĝon, punon.

Ĉio malsimilas post proleta revolucio. Revoluciaj festoj estas ekzamenoj de atingoj, estas voko al ribelo, montrado de sukcesoj de senproprula mastrumado. Ĝelaboristoj dum la festoj inaŭguras en ĉiuj anguloj de vasta Sovetio utilajn, necesajn, grandajn konstruojn ktp. Ĉie vidiĝas ruĝaj venksignoj en dua (ekonomia) kaj en tria (kleriga) frontoj, spite oficiala kaj neoficiala blokado.

Same estas en Iv.-Voznesensk, teksindustria centro. Estis inaŭgurita fabrikokuirejo, liberiganta la laboristinon je poto, estis inaŭgurita akvokondukilo ... jes, dum kapitalista epoko, la urbo havis pli ol 100 000 loĝantojn, tamen ne akvokondukilon. Lastatempe ni inaŭguris panfabrikon kun tre ŝparigaj fornoj, konstruitaj de iu soveta eltrovisto. La bakejego preparadas ĉiutage 50 tunojn da pano per maŝinoj, kio garantias purecon. Estis inaŭgurata infankonsultejo kaj nova speciale konstruita lernejo. Similaj inaŭguroj okazas en aliaj lokoj de la regiono.

Por sekvontaj festoj (oktobro, majo, Lenintago) en nia urbo estas konstruataj: ŝpin- kaj teksfabrikejoj, lernejoj, higienejo, asekuroficejo kaj tramo. Sekvontfeste ni plenumos la promeson likvidi la senalfabetecon en RSFSR je 10-a datreveno de Revolucio (1927). Laŭ ĉi citajoj en la regiono estas jenaj atingoj: 1920 48%; 1925 14%; 1926 10% da analfabetoj.

Atentu, kiel ege malkreskis la analfabeteco. Inter industriaj laborantoj estas nur 5,6% da senaboculoj. Diversmaniere ni likvidas la heredaĵon. En vilaĝoj ekzistas kiel klerigejo, kampardometo-legejo, multajn tiajn oni hodiaŭ inaŭguras; nenio simila ekzistis antaŭe kaj nun en nia regiono estas 300 ŝtataj "izba-ĉitalna'oj". Dum cara epoko, drinkejoj kaj preĝejoj svarmis, sed nun el la plej multaj oni faris klubejojn, lernejojn ktp. Ne nur elementa klerigo, sed pli alta estas nun disvastigita inter laboruloj, vesperaj kursoj, laborista fakultato ("rabfak").

Partiaj lernejoj likvidas politikan analfabetecon. Venkinta laborulo konstruas komunismejon. *SAT-ano 3409*

Rolo de l'studentaro en cinia revolucio

Ni trovas kelkajn informojn pri ĉi tiu temo en la artikolo *"Studentenbewegung in China"* (Studenta movado en Ĉinio) enpresita en la lasta numero de *Jugend-internationale* (Junulinternacio).

Same kiel en la historio de la rusa revolucia movado la studentaro ludis gravan rolon, precipe dum la periodo de malforteco de laborista movado, — ankaŭ nun en Ĉinio la studentaro fervore batalas por liberiĝo de l' popolo. Parolante pri la ĉina studentaro, ni volas paroli ne nur pri la studentoj de altlernejoj, sed ankaŭ pri la lernantoj de mezaj lernejoj. Tiamaniere komprenante la vorton, oni povas diri ke nun la ĉinia studentaro formas 5- aŭ 6-milionan aron da junuloj, plej ofte de et-burĝa aŭ kamparana deveno. Ili bone karakterizas per sia spiritostato la kontraŭ-militarismajn kaj revoluciajn tendencojn de ĉinia popolo.

Precipe granda estis la rolo de la studentaro kiam ĝi energie enlogadis larĝajn amasojn de urba etburĝaro, -metiistojn kaj et-komercistojn, — en la revolucion. Kaj fervore partoprenante la liberigan lukton de ĉinia popolo kontraŭ la alilanda imperialistoj, la studentaro samtempe helpadis la laboristan klason en ĝia batalo kontraŭ la premo de ĉinia militarismo.

Dum kaj post la Ŝanĥajaj okazintaĵoj la studentoj ĉiel subtenadis la laboristojn, ĉu farante monkolektojn por helpi la strikantojn, ĉu organizante manifestaciojn kaj kunvenojn de protesto kontraŭ la fermo de laboristaj organizoj, kiun ordonis la milita estraro. En multaj grandaj urboj (Ŝanĥaj, Pekin, Hankeu, Utĉan k. a.) okazis imponaj manifestacioj de studentoj protestantaj kontraŭ la buĉado de laboristoj en Ŝanĥaj.

Ĉiniaj militaristoj respondis tiun ĉi revolucian agon per multaj kruelaĵoj: en Pekin, Ŝanĥaj, Ciencin, Utĉan oni arestis kaj batis centojn kaj milojn da studentoj; kelkaj estis eĉ mortigitaj.

En norda Ĉinio, kie delonge jam regas blanka teroro, ĉiuj studentaj organizoj kaj kunvenoj estas malpermesitaj.

Nun la studentaro ne ludas plu la ĉefan rolon en la revolucio; tiun rolon transprenis la laborista klaso. Sed ankaŭ nun la agemo de l' studentaro estas grandiĝanta. *W.-Y. X.*

Pri la lernejoj de l' kamparana junularo

Vastegaj teritorioj de Sovetio, tre malbone ĝis nun kulturitaj, postulas novan tipon de kamparano, kiu komprenus sciencajn elementojn de terkulturado. Tial la lernejo de la kamparana junularo estas tute nova formo de popolkleriga laboro; ĝi devas ne nur instrui, sed ankaŭ montri la ĝisdatan kamparmastrumadon. Ricevita scio plifirmiĝas per sperto, per viva laboro sur la kamparo mem; do la lernanto ne nur studas en lernejo, sed ankaŭ laboras sur la kampoj de sia patro. Ĉi sistemo multon faris inter la kamparanaro por la popularigo de la lernejo.

Malgraŭ mallonga limtempo — tiuj lernejoj organiziĝis nur en 1924 — ni havas en Rusio jam 500 da ili, inter aliaj 60 ĉe naciaj malplimultoj. En 1926 ĝis 1926-a lernjaro estis 34 000 lernantoj, nunjare aldone 25 000.

El la tuta nombro de lernantoj 25% estas virinoj, pruvo pri la granda rompo de malnovaj kamparanaj vivkutimoj kaj pri liberigo de virinoj el hejma ĉirkaŭaĵo; la kamparano-praktikulo jam komprenis la utilon de la nova lernejo kaj mem tien sendas sian filinon.

Estas interesa ankaŭ la socia konsisto de la lernantoj: kamparlaboristoj 6,6%; malriĉuloj, tamen ne laborantoj por mastro — 38,7%; kamparanoj mezriĉaj — 49,9%; riĉuloj-kamparanoj kaj aliaj — 8,1%; loĝantoj en infandomoj kaj gefiloj de fabriklaboristoj — 2,7%.

El tiuj ciferoj ni vidas, ke la lernejoj de la kamparana junularo ankoraŭ ne priservas ĉiujn, nur kamparanan malkaj mezriĉularon. Tio klariĝas per la malriĉeco de la lernejoj; ekz. ĉe 20% da lernejoj forestas komunloĝejoj kaj ĉe 60% forestas stipendioj por la lernantoj. Sed malgraŭ sia malriĉeco, ĉi tiaj lernejoj al si alvokis la simpation de l' kamparanaro kaj disvolvis larĝe sian instruan kaj socian laboron. Ekzemple: 14 lernejoj purigis 581 tunojn da grenaro; 42 konstruis 428 nutrigejojn por bestaro; 7 fondis 163 eksperimentkampojn; 5 enkondukis novajn terkulturkondiĉojn en 6 vilaĝoj; 18 organizis 24 vilaĝajn kooperativajn unuiĝojn; 32 malfermis 16 vesperajn terkulturkursojn por plenkreskuloj kaj 21 kursojn por forigo de analfabeteco, ankaŭ 11 legejojn kaj "ruĝ-angul-etojn".

Ĉi tiuj ciferoj ne estas kompletaj (forestas informo pri aliaj respublikoj de USSR. — Ukrainio, Blankrusio, Mez-Azio kaj Transkaŭkazio), sed ili sufiĉas por montri, ke la novaj lernejoj de l' kamparana junularo jam havigis al si lokon en la komuna reto de popolklerigado, ke ili jam estas utilaj por la vilaĝoj kaj kio estas plej grava, ke kamparanoj jam komencis kompreni tiun utilon kaj ŝatas siajn lernejojn.

P. Kirjuŝin (4424), Minsk.

LETERO DE BLANKRUSAJ KAMPARANOJ

Kiam ni ekmemoras nian malnovan vilaĝon antaŭrevolucian, ni miras — tiom ĝi estis malriĉa kaj malklera. En nia vilaĝo, ekzemple, estis tiam nur unu pli malpli nova domo; sed nun ni havas ĉi tie nur du malnovajn domaĉojn — malnovformajn. La postrevoluciaj konstruoj estas ĉiam farataj laŭ nova formo; vilaĝano jam dividas sian domon je kelkaj ĉambroj; ne plu ekzistas, ke dum vintro en la loĝejoj de kamparanoj loĝis kune kun la homoj ankaŭ geŝafoj kaj eĉ porkoj. Unu nia vilaĝanino, malgraŭ tio, ke ŝi estas malriĉa vidvino, same konstruis por si novan kaj bonan dometon kun kelkaj ĉambroj.

Kaj ĉi ĉion ni havas nur tial, ke Soveta Registaro, donis al ni rabate konstrumaterialon.

Kiam ni ekrigardas la situacion de terkulturado, ni ekvidas, ke vilaĝanoj nun havas maŝinojn por la draŝado, por tranĉi la pajlon ktp., kiajn ili ne nur ne havis antaŭe, sed eĉ neniam vidis plejparte. Multaj kamparanoj jam kulturas sian teron laŭ novaj formoj, avide aŭskultante agronomojn, kaj komencis semi novspecajn, pli profitdonajn plantojn. Kamparanoj konvinkiĝis, ke novaj formoj de terkulturado, kiujn propagandas agronomoj, estas pli utilaj kaj profitaj.

Vilaĝo Malotinsk, apud Bobrujsk.

Rekiŝ.

Pri la danĝero de novaj militoj

Kio estos post dek jaroj?

Antaŭnelonge la ĵurnaloj sciigis programon de konstruado de militŝipoj en diversaj landoj. Tiuj ĉi programoj montras jenan tabelon pri militŝiparoj, ekzistontaj en 1937-a jaro.

Nomoj de landoj	Nombro d. ŝipoj konstruotaj dum 1927-1937 j.	Nombro d. novaj ŝipoj, kiujn posedos en 1937 j.
Anglio	16	95
Usono	15	95
Japanio	9	98
Francio	6	137
Italio	6	58
Polio(!!)	76	—

Bedaŭrinde, ni havas ciferojn nur pri la novaj ŝipoj, ne pri tuta ŝiparo. Krom tio, necesas klarigi, ke Polio kiu preskaŭ ne posedas maron, planas konstrui precipe la riverajn militŝipojn.

Novaj pligrandigoj de militspezoj

En Italio buĝeto por konstruado de militaerŝiparo estas proponata por 1927 ĝis 28 jaroj je 639 000 000 liroj (100 liroj = 4½ dolaroj). Tio ĉi estos je 180 000 000 liroj pli, ol en pasinta jaro.

Samtempe vicministro de Italia aerŝiparo en sia parolado sciigis, ke en nuna jaro Italio havos 600 novajn aeroplanojn.

(El ĵurnalo "Ruĝa Stelo".)

Ĉeĥoslovakia registaro decidis pligrandigi sian militbuĝeton. Por 11 jaroj (1927—1938) estas proponata militbuĝeto je 3 965 000 000 kronoj aŭ 315 000 000 kronoj ĉiujare.

R. H-ald.

Socialismo en kampara Anglio

Antaŭnelonge mi paroladis ĉe kunvenoj en vilaĝoj ĉirkaŭ la urbo de Peterborough (Piterboro).

Ĉi tiuj kunvenoj estis anoncitaj per afiŝoj kaj per niaj malmultaj vilaĝaj K-doj.

Ni paroladis ekstere kaj en la mezoj de la vilaĝoj.

Ĉe unu el ĉi tiuj kunvenoj ni paroladis al du viroj — la organizantoj de la kunveno — krom la "aŭdantaro" kiun ni alkondukis mem! Ĉe alia vilaĝo nia kunveno konsistis nur el ses maljunaj pioniroj.

La vero estas: la laboristoj de la kamparo estas timemaj — ili timegas perdi siajn okupojn.

Ili mem konfesis tion.

Tial ni devas ofte paroladi al la vento.

Francisko K. Drake (8216)

Senmorteco

Por respondi la kvazaŭ alvokon de K-dino E. K. L., mi diru ke mi ankaŭ estas leginta la libron treege pripensigan de l' K-do E. Izgur. La pensoj kaj celadoj en ĝi esprimataj estas ofte kvazaŭ flankeme pripensataj ĉe laboristklasaj batalantoj. La plej al mi ŝatiga afero ĉe la libro de l' K-do nia, ne konsistas en tio ke la ideoj estas al mi *novaj*, sed ke li verkas tre sarkasme kaj satire kelkloke. Lia lingvaĵo estas forta, akra kaj profunde tranĉa. Ĝi donas al ni kelkhoran distriĝon for de niaj pli peze gravaj, teoriaj studadoj kaj praktikaj laboroj por nia klasa movado.

Sed por konsenti al K-dino E. K. L. mi tute ja nepovas ke estas grave pritrakti senmortecon sur la paĝoj de l' gazetoj niaj. Mi tion kredas pro tio ke tia emo al diskutado kaj teoriado pri aferoj flankaj, (almenaŭ neurĝaj,) al la centra afero pri laboristklasa emancipiĝo estas nuntempe treege forta. Mi ankoraŭ troviĝas en salajrsklaveco kaj pro tio estas *absolute devige* al ni ke ni fordonu niajn haveble tutajn energion kaj kapablon por forigi tian sklavecon. Se ni distriĝas dum iom da tempo por legi novan verkaĵon ni tion faras same kiel ni manĝas, aŭ oleumas maŝinon. Tion farante, ni ne, kiel ŝajne K-dino E. K. L. deziras, plejparte okupas nin per la distriĝo, per tromanĝado, aŭ oledronas la maŝinon. Eĉ K-do Izgur mem ne volas ke ni tion faru. Lia verkaĵo objektive pritraktas la kondiĉojn kaj sciencon sub, kaj el la vidpunkto de, la Nova Epoko. Lia verkaĵo estas por ni instigilo al pli forta, pli arda, laboro, ĉar kiel montras la verkaĵo, li tre bone scias ke tia Nova Epoko devos esti efektivigita antaŭ ol povas realiĝi tio, kion li pritraktas.

Kiam ni rigardas la mondon en la nuntempo kaj vidas kaj spertas la farojn de la imperialisma banditaro kontraŭ senhelpaj, ĉar ne klase konsolidiĝintaj, gelaboristoj; kiam ni legas el "S-ulo" la kondiĉraportojn el la diversaj salajrsklavujoj; kiam ni rigardas la erarajn provojn de niaj samklasanoj al plibonigo; kiam ni legas, aŭdas kaj vidas ĉion ĉi tion, do, ne venas en niajn kapojn la ideo pri senmorteco: venas en niajn kapojn, kaj restas tie, la ideo "mortigi", detrui, renversi, la kapitalisman sociordon. Tia revolucia ideo certe ne *"antaŭas* la necesajn kondiĉojn por efektivigi la deziratan ŝanĝon" — ĝi elkreskas necese el la kondiĉoj jam ekzistantaj kaj montras al ni *kiel* efektivigi la deziratan ŝanĝon. "S-ulo", anstataŭ fariĝi revjurnalo pri senmorteco, (ĉar mi ja ne ŝatus senmortecon sub la kapitalismo!!!), fariĝu la sola vigla organo de la klaskonsciaj klasemancipiĝon celantaj espo.-gelaboristoj.

Milunucent.

TRA ESPERANTIO

La praktika utileco de Esperanto

Dum mia lasta vojaĝo en la Balkanlandoj (aprilo 1927) la informo pri la travojaĝo en Bulgario (Sofia-Roestsjock) estis donita laŭlonge de la fervoja linio, tiel ke en la diversaj stacioj la membroj de la fervojista unuiĝo venis al la vagonaro por diri bonvenon al la Sekretario de la Internacia Transportista Federacio.

Vortoj de saluto, de danko kaj de stimulo en la internacia batalo estis interŝanĝitaj, flanke de la Bulgaraj K-doj ĝenerale bulgarlingve, lingvon kiun mi, nunmomente, ne komprenas.

Feliĉe la estraro de la Unuiĝo estis havinta la afablecon akompanigi min ĝis la limoj per sia estrarano, K-do Vichegonoff, 44 Kn. Klementina, Sofia. Kaj tiu K-do lernis esperanton — kiom lia multa laboro permesis al li — de post septembro 1926: *sukceso de la I. T. F.-propagando! Nun estis la unua fojo ke li aplikis la akiritan scion kun la rezulto, ke la reciproke elparolitaj mallongaj paroladoj estis tradukitaj perfekte.*

En kiu alia lingvo tio estus ebla?

Post studado dum tiom mallonga tempo, kaj la treege malmulta okazo por studi, kiun permesas la laboro de fakunuiĝa estrarmembro kaj propagandisto!

En ia alia lingvo la eklernanto troviĝus ankoraŭ en la konjugacio de la plej facilaj verboj, aŭ en unu el la aliaj unuaj misteroj de la fremdaj lingvoj!

La helplingvo esperanto ebligis, malgraŭ ĉiuj cirkonstancoj malhelpintaj, interpreti komplete la reciprokajn pensojn. Nur tiam la K-do tradukanto ne bezonis paroli, t. e. kiam la parolanto de la Bulgaraj fervojistoj mem parolis esperantlingve, ekzemple la K-do Koleff, stacidomestro en Therven Breg.

La mallongaj kunvenoj dum la haltoj de la vagonaro en la stacidomoj vekis kompreneble grandan intereson; la vojaĝo ne nur fariĝis propagandvojaĝo por la I. T. F. dank' al la persona kontakto kun la membroj, sed ankaŭ estis propagando por la uzado de esperanto en nia movado internacia. Diversaj esperantistoj ne-fervojistoj, kiuj aŭdis la paroladojn, esprimis iliajn sentojn de ŝato je la laboro kiun la I. T. F. ja faris ankaŭ en tiu fako kaj je tio kion ĝi klopodas realigi ankoraŭ. N. Nathans.

*

EKSTERORDINARA ASOCITAGO DE LEA POR GERMANLINGVAJ REGIONOJ

Dum pasko ĝi okazis en Leipzig pro konfliktoj, okazintaj inter la estraro kaj redaktoro de "*Der Arbeiter-Esperantist*", oficiala organo de l' Asocio.

La tagordo estis ampleksa kaj ni diru nur, ke la raportojn de faklaborantoj estis sekvontaj ĝeneralaj raportoj pri LEA kaj la tutmonda movado, pri lernolibroj, pri metodoj de propagando ktp.

Vendrede dum la *Malferma Kunsido* alparolis la Kongreson pli ol 17 reprezentantoj de diversaj organizoj, kiuj krom la multaj salutleteroj esprimis sian varman simpation kaj sukcesdeziron al la laboroj de la Eksterordinara Asocitago.

Kiel kongres-prezidantoj estis elektitaj: K-doj Deubler, v. d. Heid, Bässler.

Protokolantoj: K-doj Endrich, Enghardt, Lucha.

Sabate: K-do v. d. Heid malfermas la unuan labor-kunsidon. Post tralego de kelkaj salutleteroj kaj alparoloj, K-do Hempel raportas en la nomo de la Estraro. Interalie li citis jenajn ciferojn:

pasintjare estis 145 grupoj kun 2929 membroj
nunjare estas 165 grupoj kun 3200 membroj
inter ili estas 734 SAT-anoj.

Nun li tuŝis la konfliktpunkton, kiu estis la kaŭzo de tiu kongreso. En la jan.-numero de "AE" aperis artikolo, kiu atakis la LEA-Estraron: en tiu artikolo oni protestis kontraŭ la SAT-propagando flanke de LEA. Oni asertis en tiu artikolo, ke SAT estas filio de KPD!? Oni riproĉis, ke LEA aldonis "La Lernanto" (Organo de SAT) al "AE", eĉ TLES-anoj esprimis sian dubon pri la korekteco de voĉdonado pri ties aldono kaj demandis la estraron (Asoci-Trio), kiam ĝi faros propagandon por TLES, por ke la neŭtraleco estu konservita.

La Asoci-Estraro petis la redaktoron forigi ĉi artikolon, sed tion la redaktoro ne konsentis. Li postulis sian rajton, ke *nur* li elektu la enhavon de "AE", dirante ke li ne toleras ian antaŭcenzuron. Nun la estraro konsentis la presadon de la koncerna n-ro, sed ne ekspedigis ĝin. La estraro sendis cirkuleron al ĉiu grupo kun 1 ekz. de tiu n-ro, demandante, ĉu ekspedi la tutan kvanton aŭ ne. Rezulto estis, ke la grupoj deziris ĝin ricevi kaj jen eksplodis la konflikto.

Por la Administracio K-do Birke donas favoran opinion.

Tiam K-do Sproeck penas pravigi sin, donante kelkajn klarigojn pri presigo de SAT-kaj TLES-artikoloj kaj sciigoj por patronecunuiĝo; li mallaŭdas la enhavon de "La Lernanto", riproĉas pro "Petro", kaj pro la flugfolio de K-do Muravkin, kiun li nomas SAT-eldonaĵo, eĉ K-don, kiu tion refutas, li nomas mensoganto.

Por gazetservo K-do Kampfrad donas longan raporton, kiu montras, ke tiu laboro estas propagande fruktodonega.

En la posttagmeza kunsido post raporto de K-do Koukol okazis la diskuto, dum kiu la delegitoj havis okazon ege vipi la TLES-anojn. Eĉ ne unu delegito parolis favore por ili. Nur K-do Putz-Straussberg riskis iomete balbuteti, sed tute konfuze; li eĉ konfesis, *ke li ne estas tiu de K-do v. d. Heid konjektita junulo, kiu verkis tiun artikolon, sed ke ĝin verkis 4- ĝis 5-persona kolektivo.*

La alian tagon K-do Münch raportas nome de la esplor-komitato, ke 82% voĉdonis *por* aldono de "La Lernanto". Por la decido de la esplor-komitato voĉdonis 106 kontraŭ 7.

Nun sekvas la *pritraktado de la proponoj:*

Plej gravaj: "*Der AE* estu ŝanĝita je ekzerca gazeto por progresintoj" estas malakceptita. "*La Lernanto* ne plu estu aldonata" estas malakceptita.

Elektoj: Kiel Asoci-estro estas reelektita K-do Hempel (kandidatis Hempel kaj Manske, lasta ricevis 8 voĉojn). Kiel redaktoro estas elektita K-do Deubler (kandidatis: Deubler, 74 voĉoj; Bässler, 21 v.; Sproeck 24 v.

Post parolado de K-do Kaiser rezolucio, kiu rekomendas reciprokan alproksimiĝon de naciaj esp. organizoj kaj SAT estas akceptita.

K-do v. d. Heid tre laŭdinde donis detalajn klarigojn pri propagand-metodo. Li prefere verku pri tio artikolon por la esp.-gazetoj. Kun "Fratoj al sun'" finiĝis la laborplena Kongreso. *R-r.*

*

Projekto de programo

de SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA (SAT) Proleta Esperanto-Organizo Unuecfronta por interservo kaj kultureduko reciprokaj.

La jena projekto de programo jam aperis en la n-ro 78 de "S-ulo" kaj devis esti pridiskutata ĉe la VI-a Kongreso. Sed fakte neniu diskutado okazis, nek en la gazeto, nek ĉe la Kongreso. Sekve la "projekto" restas projekto kaj pri tio kelkiuj plendas.

Ni do republikigas la projekton kaj insiste invitas la K-dojn, ke ili atente legu ĝin, pridiskutu ĝin en la grupoj kaj konigu al ni siajn rimarkojn kaj sugestiojn. La plej tipajn kaj interesajn kritikojn ni publikigos.

Ĉe la Kongreso en Lyon nepre okazos debato pri akcepto, malakcepto aŭ modifo de ĉi projekto.

La K-doj estas do invitataj prikonsideri la temon laŭ jenaj vidpunktoj:

1. Ĉu SAT bezonas programon?
2. Se jes, ĉu ĉi projekto taŭgas?
3. Se ĝi ne taŭgas, kiaj ŝanĝoj devas esti farataj; kiaj aldonoj aŭ modifoj?

Necesegas, ke la intelekta vivo estu pli vigla en niaj vicoj. Okazas ofte, ke en grupoj oni ne scias kion fari, pri kio diskuti. La diskuto pri la jena programo de SAT estu bona okazo por plivigligi la intelektan vivon de la SAT-anoj.

E. L.

La 1-an de aŭgusto 1921, ĉe la I. kongreso de la revoluciemaj esperantistoj, okazinta en Prago samtempe kun la XIII. Universala Esperanto - Kongreso, estis fondata Sennacieca Asocio Tutmonda, *kiu sin bazas sur la sekvantaj konsideroj.*

I. HISTORIA NECESECO DE LINGVO UNIVERSALA

1. Kapitalismo kaj lingvo universala

La evoluo de l' kapitalismo pli kaj pli detruas la barojn inter la popoloj. La kapitalista mondekonomio per fervojoj, vaporŝipoj, aeroplanoj, senfadenaj telegrafo kaj telefono najbarigas kaj intermiksas la plej malproksime loĝantajn naciojn kaj portas la dunaturajn konkeraĵojn de burĝa civilizacio en la plej kaŝitajn angulojn, al la malplej progresintaj gentoj de la mondo. La imperialista epoko akcelas tiun disvolviĝon: la potenca aparato de financkapitalistaj grupaĉoj, trustoj kaj karteloj, pli kaj pli interplektiĝantaj sur tutmonda skalo, kunligas la tutan homaron sub koncentrigita ekspluatado. La tiala giganta plimultiĝo de la interpopolaj rilatoj, la kreiĝo kaj plifortiĝo de milionoj da ligiloj diversspecaj inter la popoloj neelŝireble unuigitaj per komuna, tutmonda ekonomio, la kreskanta nombro de popoloj nove kulturiĝantaj kaj partoprenantaj al tiuj rilatoj, forigas ĉiam pli kaj pli la monopolon de la lingvoj de la grandaj kulturnacioj en la diversaj aferoj de ekonomia, politika kaj kultura vivo internacia. Tiuj naciaj lingvoj ĉiam malpli povas pretendi la rolon de komuna lingvo tutmonda; pli kaj pli sentebliĝas la neceseco de lingvo universala kiel komuna interkomprenilo.

2. Proletaro kaj lingvo universala

Samptempe kaj sammezure kun la evoluo de l' kapitalismo disvolviĝas, sur bazo pli kaj pli tutmonda, la klasbatalado de la Proletaro kontraŭ ĝiaj premantoj kaj eluzantoj. La tutmonda interplektiĝo de la proletaj interesoj estas ankoraŭ pli forta ol de tiuj de la kapitalista klaso. La moderna industria laboro, kiu logike entenas sklavigon de la laboristoj per la kapitalistaro, en ĉiuj landoj senigas la Proletaron je naciaj trajtoj. La laboristoj havas nenian patrolandon; oni ne povas de ili preni, kion ili ne havas (K. Marx). La venko de la Laboristaro en unu lando instigas la proletan batalon en ĉiuj landoj; la malvenko de la laborista klaso en unu lando minacas la vivkondiĉojn de la proletoj de aliaj landoj; militiro de imperialista ŝtato en la kolonioj estas akompanata de pli forta premo sur la proletojn de la metropolo.

Ekonomian ekspluatadon kaj socian subpremon ofte akompanas, intensigas, komplikas kaj maskas nacia premo, perforto de pli granda nacio super nacio malpli granda, ekspluatado de koloniaj indiĝenoj kiel "malsupera raso". La multenombreco de la lingvoj kaj dialektoj multe fremdigas la homojn unuj de la aliaj kaj plifaciligas perforton kaj ekspluatadon.

Nenian konfirmon de naciismo la Proletaro subteni povas, — kontraŭe, ĝi subtenas ĉion helpantan al forigo de la naciaj diferencaĵoj, al disfalo de la naciaj baroj; ĝi subtenas ĉion kio pli kaj pli densigas la ligojn inter la nacioj, ĉion kondukantan al la asimiliĝo de la popoloj.

Se la burĝaro pli kaj pli ofte bezonas kaj uzas internacian lingvon, la laborista klaso milope pli urĝe bezonas tian instrumenton por sia klasbatalo.

3. La solvo de la mondlingva problemo

La bezono ekzistis; ĝi postulis solvon.

Meze de la alta perfektigo de la teknikaj inventaĵoj kaj vasta aplikado de la gravegaj, modernaj scienceltrovaĵoj — pli kaj pli kreskas la neceso de teknika perfektigo de la lingvo. La elemento de internaciaj vortoj, pli kaj pli enpenetranta en la naciajn lingvojn, la pli kaj pli granda raciigo de la lingva strukturo, kreskanta pro la intensiĝo de la moderna kulturvivo, montris la vojon por kreo de lingvo internacia. La naturan procedon de la intermiksiĝo kaj asimiliĝo la homoj plene povas akceli kaj intensigi, se ili ĝuste konstatas la vojon de la plua evoluo. Tial jam nun estas starigeblaj iaj normoj de la estonta lingvo universala kaj ĝiaj elementaj formoj, validaj por la proksima epoko. *Sed la solvo de la demando pri lingvo interpopola ne estas pure filologia tasko, ĝi estas ankaŭ grandparte socia problemo.*

Dum la daŭro de la lastaj tri jarcentoj, multnombraj penoj por artekrei lingvon tutmondan estis farataj. Sed nur unu sistemo, *esperanto,* publikigita unuafoje en 1887 de D-ro L. L. Zamenhof, formita el la naturaj vortradikoj koincidantaj en la plimulto de la plej kulturaj lingvoj de la mondo, kaj samtempe konstruita laŭ simpla, sed logika kaj severa skemo de vortformado, dum daŭro de sia longa praktika aplikado en ĉiuj regionoj de la vivo, tekniko kaj literaturo perfekte pruvis sian absolutan taŭgecon kaj vivkapablecon kaj atingis vastan disvastigitecon en ĉiuj landoj kaj kontinentoj, en okcidento kaj en oriento.

(Daŭrigota.)

NIA POŜTO

Litovio. — *Ĉiuj gaz. revenis kun la noto: "Retour Non Admit" kaj "Atgal". Ŝajnas, ke iu "Samideano" cenzuras niajn presaĵojn kaj resendas ilin. — Adm.*

8100. — *Laŭ prolete sennacieca vidpunkto, estas tute indiferente, ĉu la laboristoj el la kantonoj Eupen, Malmédy k. St. Vith estos ekspluatataj sub belgia aŭ germania regado. Sekve via artikolo, interesa laŭ nacieca vidpunkto, tute ne taŭgas por "S-ulo". — E. L.*

SAT-PRESEJO

Post apero de la artikolo en Sennaciulo n-o 129/30 fervoraj K-doj jam komencis pruntedoni monon al nia nova entrepreno. Bedaŭrinde ni ne jam povas sendi al tiuj fervoruloj la deziratajn akcibiletojn, ĉar antaŭ ol ni ne jam ordigis la juran bazon de la entrepreno ni ankaŭ ne povas eldoni tiujn biletojn. Cetere tiu grava paŝo ja ne estas farebla de hodiaŭ ĝis morgaŭ. Antaŭe ni devas konsideri ĉiujn flankojn de la afero kaj kiam ĉio estos sufiĉe profunde konsiderita, tiam ni pli detale informos la Gek-dojn per Sennaciulo.

Tutcerte forpasos ankoraŭ kelke da tempo ĝis kiam ni povos efektivigi nian planon, ĉar intertempe ni ja devas kolekti la necesan monon. Kompreneble tiu prokrasto ne signifu halton de la monkolektado. Ju pli frue ni havas la necesan monon despli frue ni povos starigi la entreprenon.

La senditajn sumojn ni zorge registris en konton "Presejo" kaj tuj kiam ni havos klaran bildon ni dissendos la pruntobiletojn. Ĝis nun ni povis registri por nia nova entrepreno la sumon de 1440.— mk. germ. Konsiderinte, ke ni ne jam faris grandan reklamon por la SAT-Presejo, ni devas konstati, ke tiu sumo estas respektinda. Adm.

GRATULON AL ARTISTOJ-SAT-ANOJ

En la n-o 127/28 de "S-ulo", ni alvokis pri sendo de projektoj de ilustrita poŝtkarto. Post nur du monatoj ni kontente povas informi la legantaron pri la bona rezulto de la alvoko.

La verko de niaj artistoj certe ĝojigos la tutan SAT-anaron kaj evidentigos la fakton, ke la SAT-aparato ebligas efektivigi interesajn iniciatojn.

Sume ni ricevis nur 9 projektojn, el kiuj la Adm. Kom. (Leipzig), interkonsente kun la Direkcio (Paris), elektis la pli taŭgajn. La elektitaj projektoj baldaŭ aperos sub formo de ilustritaj poŝtkartoj.

Ni estas konvinkitaj, ke la K-doj, kies projektojn ni ne elektis, konsentos kun ni pri la plivaloreco de la elektitaj kaj ne ĉagreniĝos.

La 9 projektoj senditaj venis nur el tri landoj. Estas dezirinde, ke estonte, en simila okazo, ĉiusektoraj artistoj partoprenu la konkurson. Sed ni ne estu komence tro postulemaj. Ni sincere ĝoju, ke tiu ekpaŝeto montras al ni la vojon, kiu kondukas al kreado de sennacieca arto.

Antaŭen!... Kaj dankon al la laboremaj artistoj-SAT-anoj.

*

"Fera gvardio de SAT"

El alvokitoj de mi dek Gek-doj la unua aliĝas al F. G. de SAT K-do Ŝumarin (5618), li sendas 3 "brikojn" por 3 monatoj. Tiu K-do ricevas la plej malaltan salajron el ĉiuj elvokitoj, sed li estas komunisto unue kaj SAT-ano due. (3409.)

*

MUNICIO AL SAT KAJ ĜIAJ ORGANOJ

(de 23. I. ĝis 2. V. 1927)

7050 2 fr. fr., Louis (Paris) 5 fr. fr., SAT-kunveno (Leipzig) 1,05 mk. g., Feurer (New York) 0,30 dol., 3712 0,10 rubl., Korabelnikov 0,30 mk. g., Frejdberg 0,25 mk. g., 5328 0,31 mk. g., 4227 3,— mk. g., 150 0,50 fr. svis., Labesko (Tiflis) 1,20 mk. g.

KRONIKO

Francio.

Paris. — La 7-a kongreso de la "Fédération Espérantiste Ouvrière" (unuiĝo de la proletaj esperantistaj grupoj de franclingvaj regionoj) okazis dum Pasko, en urbodomo de Ivry-sur-Seine, apud Parizo. 12 grupoj estis reprezentataj. Post diskutado la diversaj raportoj de la estraro estis aprobitaj. La kongreso decidis krei trimonatan bultenon, en franca lingvo, kiel interligilon inter la membroj. Propagandplano skizita de la Lyon'a Grupo estis akceptita. Oni decidis la aranĝon de propagandregionoj gvidataj de respondecaj K-doj. Propono de la estraro rilate la repagon de la mono pruntedonita de K-doj por la du eldonoj de la lernolibro "Cours rationnel et complet d'Esperanto" estis akceptita; en la raporto la estraro instigas la K-dojn pruntedoni la repagatajn sumojn al SAT-presejo. Ni ĉiuj penadu por efektivigi la gvidvorton akceptitan: ni estu mil por venonta kongreso. Ĝi okazos en Bourges. *H. C. 24.*

Saint-Etienne. — La 20-an de aprilo okazis kunveno de ĉiuj esp-istoj en popoldomo okaze de la 40-a datreveno de esp-o kaj 10-a datreveno de morto de Zamenhof. La kunveno estis organizita de lab. esp-ista grupo, lekciis K-do Rytenberg pri: aŭtoro de esp-o. Nia kurso 1926—27 finiĝis ĵus kaj de nun 5 lernintoj eniris la grupon. *SAT-ano 126.*

Germanio.

Orient-Saksio. — 15. IV. okazis en Hirschfelde la 2-a subdistrikta SAT-kunveno. Ĉeestis K-doj el multaj lokoj. Post kantado de "Internacio" la kunsido estis komencita. El legitaj raportoj rezultas ke SAT-movado bone progresas en la distrikto: 132 SAT-anoj. Nova grupo fondiĝis en Jonsdorf. La 6. VI. nia distrikta SAT-anaro konatiĝos kun la Nord-Bohemia en Gablonz *(vidu detale en "Diversaĵoj")*. Estas akceptita nova statuto. Post kantado de revoluciaj kantoj la kunveno estis fermita. Raportis pri ĝi komunista ĵurnalo "Laborista Voĉo" kaj socialista "Popolgazeto". *5795.*

Hispanio.

Barcelono. — Komenciĝis nova kurso, starigita de la grupo "Nova sento". Gvidas K-do A. Doménech; ĉeestas 40 lern.

Sovet-Unio.

Novo-Sibirsk (Siberio). — 14. IV. okazis esp-ista vesperfesto. Ĉeestis 120 p. Post raporto de K-do Petrov pri Zamenhof estis ĥora kantado, teatra prezentado de "Revizoro" k. aliaj muzik-deklamaj programeroj. Estis aranĝita ekspozicio kun granda korespondaj fako (aranĝita de K-do Blinkov kaj Gek-doj Petrov) k. librovendejo. Pri ĝia sukceso raportis loka gazetaro. *A. Blinkov.*

Ivanovo-Voznesensk. — Dum Gubernia Soveta Kongreso oni aranĝis la kutiman ekspozicion en ejo de la vintra teatro. Tiun ekspozicion partoprenis Gub. Fako de SEU, montrante esp.-movadon. *(3409.)*

★ DIVERSAĴOJ ★

VENU MULTOPE!

Dimanĉe la 12. VI. 1927 okazos en Gablonz a. N. (Ĉekosl.) *grandskala kunveno de la laboristaj esperantistoj el Bohemio kaj Orient-Saksio,* al kiu ĉiuj Gek-doj estas kore invitataj. Tagordo:

Sabate, 11. VI.: Interkonatiĝa vespero kun prezentajoj laŭvole. Dimanĉe: antaŭtagm. propag. demonstracio kaj posttagm. kunveno sur Gutbrunnwarte.

Loĝejon prizorgas la grupo, kiu ankaŭ dissendas invitilojn kun preciza tagordo ktp.

ALVOKO

Kongreso de Sveda Komunista Partio, festonta ĝian 10-jaran ekziston, okazos de la 3-a ĝis la 6-a de junio 1927. Estas dezirinde ke diverslandaj K-doj kaj proletorganizoj sendu al ĝi salutleterojn en esperanto. Adresu al: Svenska Komunistiska Parti, Bot 239, Stockholm (Svedio). *Einar Adamson, Göteborg.*

SOCIALISTOJ TUTMONDAJ ATENTU!

La loka sekcio Allach ap. München de la Germana Socialdemokrata Partio aranĝos la 12. VI. grandan feston, okaze de la 21-a datreveno de ĝia fondiĝo. Ĉi festo, kiu antaŭvideble arigos multajn partoprenantojn en nia loko el ĉiuj regionoj de Bavario, havigos al ni esperantistoj favoregan okazon, propagandi plej grandskale. Pro tio karaj Gek-doj el ĉiuj landoj, ni petas vin, subteni nian propagandan laboron per sendo de esperantlingvaj salutleteroj al la festonta sekcio. Ankaŭ la Ge-SAT-anoj nesocialdemokrataj helpu nin, atentigante la neesperantistajn socialdemokratajn sekciestrojn pri la afero kaj perante la salutleterojn aŭ kartojn.

Oni ĉion sendu al jena adreso: *Al Socialdem. Sekcio Allach, per K-do Hermann Paufler, Untermenzing b. München, Ballaufstr. 15 (Bavario-Germanio).*

KORESPONDADO

TARIFO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, k. ĉ. l. = kun ĉiuj landoj, esp-ajo = esperantaĵo.

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Britio.

K-do *Johano Rattray,* 17, Annfield str., *Glasgow,* serĉas fidelan korespondanton el Parizo, korespondadas letere pri komunistpolitikaj aferoj krom la pli ĝeneralaj.

K-dino *Welkei,* 65, Braesede Street Maryhill, *Glasgow,* serĉas koresp-inon el Dancigo; ŝi esperas viziti tiun urbon.

— Infan-instruisto, atentu! K-do *N. Abramson,* 580, Old Ford Road, Bow. *London E 3,* dez. informojn pri infan- k. junorganizoj. Krom Germanio k. Sovetio.

Ĉekoslovakio.

K-do *K. Vanous, Luze,* dez. interŝ. PM k. ĉ. l. precipe kun Sovetio. Certe resp.

Francio.

K-do *René Guyot,* 4, av. Robert Estienne, *Gargan* (S. O.) k. ĉ. l., precipe kun Sovetio. Ĉiam resp.

Germanio.

K-do *Arno Dahle,* Chaussestr. 1, *Holzweissig ap. Bitterfeld,* dez. koresp. k. ĉ. l. L, PK, PM. Resp. garantiata.

K-do *Richard Drescher,* Schlossgem. 182, *Langenöls, Bez. Liegnitz,* dez. koresp. L, PK, PI, k. ĉ. l. Resp. garantiata.

— *Korespondvespero.* Lab. Esp. Grupo aranĝos ĉiumonate letervesperojn. Ni petas la Gek-dojn sendi al ni L, PK, PI. Ni certe respondos. Germanoj bonvolu ne skribi.

— Kiu ludas ŝakon kun mi? Adr.: K-do *W. Blüher,* Bismarckstr. 2, III, *Radeberg i. S.*

K-do *H. F. Kröger jun., Gottschedstr. 11, I., *Hamburg 39,* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l., L, PK, PI.

K-do *Erich Schmolke,* Katzbachstr. 14, *Breslaŭ 17,* dez. koresp. kun Gek-doj L, PI, PM, bfl. k. ĉ. l. Resp. garantiata.

K-do *Erich Endler,* Herzogstr. 11, *Selb i. Bayern,* dez. koresp. pri ĉ. temoj kun eksterejropanoj. Resp. garantiata kaj plej rapida.

K-do *Karl Böhm,* Mathesstr. 56, III, *Chemnitz,* dez. koresp. L, PI, pri ĉ. temoj. Ĉiam resp.

Nederlando.

K-do *H. v. Santen,* Borgerstr. 197, III, *Amsterdam,* dez. koresp. k. ĉ. l. pri ĉ. temoj L, PK, PI. Ĉiam resp.

K-dino *M. van Essen* (instruistino), *Marken-Binnen,* dez. koresp. k. ĉ. l., L, PK, PI.

Sovetio.

— Jenaj Gek-doj en *Ivanovo-Voznesensk* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. L, PK, PI:

K-dino *A. A. Budarova,* 2-a Alekseevska, 2/4.

K-dino *K. A. Pliplina,* Moskovska, 55.

K-do *V. A. Pavlov,* Bolŝ. Dm. M-ro obŝejitie, 18.

K-do *L. M. Loginov,* Bolŝ. Dm. M-ro, d. 21, kv. 42.

K-do *A. H. Kuznecov,* Bolŝ. Dm. M. obŝ. 24.

K-dino *I. Pjatigorska,* Krasnoarmejska, 6, *Kremenĉug,* dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj (precipe kun junularo), L, PK, Akurate resp.

K-do *E. Floŝev* (seruristo), Poseljanskaja, d. Maslovskij, *Krjukov a. Dnepro,* dez. koresp. pri ĉ. temoj. Resp. garantiita.

K-dino *Mario Kravĉenko,* Kuznečnaja, 21, *Krjukov a/Dnepro,* dez. koresp. pri ĉ. temoj. Resp. garantiata.

— Oficejo por interligo peresp. dez. koresp. kun poŝt-, telegraf-, telefonistoj k. iliaj organizajoj k. ĉ. l. pri div. temoj. Adr.: *Koreñov,* poŝto *Murmansk.*

K-do *Teodoro Barbaŝin,* poŝt-telegrafisto, Poĉt. Kontora, *Buzuluk,* Samar. gub., dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj, L, PI, PM.

K-do *Maksimo Ŝaratan* (kamparano), *st. Novominskaja* (Donsk. okr.), dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l.

K-do *B. I. Fokeev,* 1-a Proletarska, 34, *Perm,* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l.

K-do *S. Stankeviĉ,* 4 Tverskaja Jamskaja, d. 12, kv. 11, *Moskvo,* dez. serioze interŝ. PM, k. ĉ. l. Nepre resp.

— Gekursanoj de Moskva Komerca Borso, dez. koresp. pri div. temoj kun Gek-doj el a. landoj. Adr.: K-do *S. Starŝinov-Kudrjavcev,* Ilinka, 6, Tovarnaja Birja, *Moskvo, C.*

K-do *S. Starŝinov-Kudrjavcev* (pentristo), Ilinka, 6, Tovarnaja Birja, *Moskvo, C.,* dez. koresp. pri artaerografiaj k. industriaj artoj. Resp. garantiata.

— Gubkom. de IRH. dez. koresp. kun eksterl. ĉeloj de IRH. k. kun politikaj malliberigitoj. Adr.: *Gubkom. V. K. P.* Mikajlovastr. ĉ. n-o 3, MOPR, *Ivanovo-Voznesensk.*

K-do *Ilĉjo Kalinin* kaj K-do *Levin A., Oranjerejnoje,* Astrahanskoj gub., dez. koresp. k. ĉ. l. ge-esp-istoj. Interŝ. L, PK, belajn bildojn k. a., ĉiam resp.

KAMARADOJ!

Helpu serĉi mian filon **Ilija Zaria,** naskita 1897. Li militservis en 7 hungara regimento kaj estis kaptita de la rusa armeo 1916 en Galicio. Lasta letero ricevita el Kiev en dec. 1917. — Elspezoj estas repagotaj. Adr.: **Giga Zaria,** kamparano, **Deliblato-Banat** (Jugosl.), S. H. S.

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)